

HALACHOS OF CHANUKAH

1. The Days of Chanukah

1.1) During Chanukah there is a *mitzvah* to be happy. This includes not listening to unnecessary bad news¹.

1.2) It is appropriate to enhance one's *seudos* during Chanukah. If *zemiro*s are added, the meal becomes a *seudas mitzvah*².

1.3) There is a *minhag* to eat dairy throughout Chanukah to remind us of the *nes* that happened when *Yehudis* served the Greek general a dairy meal³.

1.4) Other *minhagim* of Chanukah include spinning the *dreidel*⁴, giving out *Chanukah gelt*⁵, and eating foods cooked in oil (like *latkes* and doughnuts)⁶.

1.5) Throughout Chanukah, *Al Hanisim* is recited in *bentching* (after 'ועל הכל' before 'נודה לך'⁷).

1.6) If one forgot *Al Hanisim*⁸:

A) If he still has not recited *Hashem's* name in the *bracha* of 'על הארץ ועל המזון', then he should go back and recite *Al Hanisim*.

B) If he has passed that point, then after 'במרום' he should insert 'הרחמן הוא יעשה לנו נסים' and continue with 'בימי הזה' and 'מתתיהו'⁹.

C) If one has finished *bentching* and realized that he forgot *Al Hanisim*, one does not repeat *bentching*.

1.7) One should try to give additional *tzedakah* during the days of Chanukah¹⁰.

2. Tefillah

2.1) From *Mincha* on *Erev Chanukah*, throughout Chanukah, 'צדקתך צדק', 'תחנון', and 'למנצה'¹¹ are not recited.

2.2) In *Shemoneh Esrei*, *Al Hanisim* is added in the *bracha* of 'ועל כלם', before 'מודים'¹².

⁷ שו"ע סי' תרפ"ב סע' א'.

⁸ כל זה כדאיתא בשו"ע וברמ"א שם.

⁹ הרחמן הזה לעולם אמרין אחרי ההרחמן של שבת או של ראש חדש, משנ"ב סי' תרפ"ב ס"ק ה'.

¹⁰ קיצור שו"ע סי' קל"ט סוף אות א'.

¹¹ רמ"א סי' תרפ"ג, ועיי"ש במשנ"ב שכתב דגם אין אומרים 'אל ארך אפים' בשני ובחמישי ו'יהי רצון' אחרי קריאת התורה.

¹² שו"ע סי' תרפ"ב סע' א'.

2.3) If one forgot *Al Hanisim*¹³:

A) If he has not yet said the name of *Hashem* in the *bracha* of 'הטוב שמך', he should go back and say *Al Hanisim*.

B) If he has passed the name of *Hashem* in the *bracha* of 'הטוב שמך', then he should say "הרחמן הוא יעשה לנו וכו'" after 'אלקי נצור' (and before 'יהיו לרצון'¹⁴).

C) If one has finished *Shemoneh Esrei* and realized that he forgot *Al Hanisim*, one does not repeat *Shemoneh Esrei*.

2.4) In *Shacharis* on Chanukah, the whole *Hallel* is said (even on *Rosh Chodesh*)¹⁵.

2.5) Many have the *minhag* to say "Mizmor Shir" ('הלים פרק ל') after the *Shir Shel Yom*. Those who follow *Minhag HaGra* (like many do in *Eretz Yisroel*) say this instead of the *Shir Shel Yom*¹⁶.

3. Hadlakas Haneiros

Part One – The General Halachos

3.1) From a half hour prior to the time of *hadlakas neiros*, one may not engage in any work or

¹³ כדאיתא בשו"ע שם ובמשנ"ב שם.

¹⁴ אומר 'הרחמן' ולא 'על הניסים' שמום שצריך להיות דרך בקשה ולא דרך הודאה, משנ"ב סי' תרפ"ב ס"ק ד'.

¹⁵ שו"ע סי' תרפ"ג, ועיי"ש במשנ"ב להטעם.

¹⁶ באר היטב סי' קל"ג אות ז', וע' במעשה רב סימן רמ"א. ולדעת הגר"א השיר של שבת דוחה השיר של חנוכה, והשיר של ראש חדש דוחה הכל אפ' של שבת, עיי"ש סימן קנ"ח.

¹ שו"ת מהרש"ל סי' פ"ה (וכעין מה דמציון אצל שבת, ע' משנ"ב סי' ש"ז ס"ק ג').

² כשיטת הרמ"א בסי' תר"ע סע' ב' ועיי"ש בביה"ל ד"ה ונהגין לומר (וע"ע משנ"ב סי' תקכ"ט ס"ק י"ט).

³ רמ"א שם.

⁴ בני יששכר, כסלו מאמר ב' אות כה, ומובא שכן נהג החת"ס (מנהגים לחת"ס אות פה).

⁵ ע' משנ"ב סי' תר"ע סוף ס"ק א', ובשעה"צ שם אות ד' ציין להפרמ"ג. ושם כתב שהיונים ביקשו לבטל ג' דברים שהעולם עומד עליהם, תורה ועבודה וגמ"ח וכו' עיי"ש. ולגבי מתנות לקטנים ע' ספר אמת ליעקב סי' תר"ע הערה 583.

⁶ באמת אין שום רמז בספרי הפוסקים לפנינו למנהג זה. וע' בספר מנהגי ישראל תורה שמביא מקור לזה בשם אביו של הרמב"ם. ואומרים בשם הגרשז"א צ"ל טעם נכון לאכילת סופגניות (ע' הליכת שלמה פרק י"ז בהערה 20).

activity that will take time to complete (e.g. a haircut). One may not eat foods that are considered part of a "seuda." Drinking is permitted (however, drinking wine is prohibited). Eating fruits or vegetables is permitted. Learning Torah is permitted¹⁷.

3.2) Once candle-lighting time arrives, learning Torah is prohibited¹⁸.

3.3) Both men and women are required to light *neiros*; however, married women are included in their husband's lighting and do not have to light individually¹⁹.

3.4) There are different *minhagim* whether single girls should light the *menorah* (when they are living in their parents' house). In practice, they do not need to light, but may do so if they would like to²⁰.

¹⁷ מג"א סי' תרע"ב אות ה' בשם המהרש"ל. ועיי"ש בט"ז. וע' מחצה"ש שם שכתב דהאיסור היא חצי שעה קודם זמן ההדלקה (וגדר איסור מלאכה זו הוא כמו האיסור מלאכה שיש קודם בדיקת חמץ, ע' סי' תל"א סע' ב').

¹⁸ חיי"א כלל קנ"ד אות כ'. וע"ע מג"א סי' תל"א אות י' ומשנ"ב שם ס"ק ז'.

¹⁹ משנ"ב סי' תרע"א ס"ק ט' דאשתו הרי היא כגופו.

²⁰ והנה נשים חייבות בנר חנוכה כמו אנשים כדאיתא בגמ' שבת דף כג. וכדפסק בש"ע סי' תרע"ג סע' ג'. ומעיקרא דדינא יוצאות יד"ח בנר אחד בעבור כל בני הבית, כמו אנשים. וכל השאילה היא אם התקינו שנשים הם בכלל המהדרין של נר לכל אחד ואחד מבני ביתו. במשנ"ב שם ס"ק ט' הביא מהעולת שמואל בסי' ק"ה שאשה אינה צריכה להדליק אבל אם רוצים להדליק מדליקות בברכה. ומשמעות דברי השעה"צ שם אות י' היא שזהו קאי על אשה נשואה בדוקא. אבל להמעין בדברי העולת שמואל גופיה נראין שקאי על כל

3.5) In *Eretz Yisroel*, there are different opinions regarding where to light *Chanukah* candles (outside the home/apartment or inside, and if inside, there are differing opinions as to where inside). Much of the discussion surrounds the actual location of one's home, therefore one should ask a *she'ailah* regarding where to light²¹.

3.6) In *Chutz L'aretz* the most common *minhag* is to light by a window that faces the street. (There are some who light in their homes, by the doorway to a main room of the house.)

3.7) There are different *minhagim* regarding what time to light: שקיעה, צאת הכוכבים, or 20 minutes after שקיעה.²² Everyone should follow their *minhag*. (If one does not know his *minhag*, he should light 20 minutes after שקיעה.)

3.8) One who is unable to light at the proper time for whatever reason, should consult a *Rav* to find out the correct way to fulfill the *mitzvah*.

4. *Hadlakas Haneiros*

נשים, אפ' פנויות. וע"ע בחי' חת"ס למסכת שבת דף כא: בד"ה והמהדרין שכתב הטעם למה נשים אינן מדליקות להיות בכלל המהדרין.

²¹ ע' סי' תרע"א סע' ה'. וכבר האריכו פוסקי זמנינו בענין זה, וכן בהמקור להדליק בחלון בחו"ל, ואכמ"ל.

²² שו"ע סי' תרע"ב סע' א' ובמשנ"ב שם ס"ק א'. וע"ע באגר"מ או"ח ח"ד סי' ק"א אות ו'. ואומרים בשם הגר"א קוטלר זצ"ל להדליק בין עשרים דקות לחצי שעה אחרי שקיעה.

Part Two – Setting up the Menorah

4.1) All oils, wicks, and candles are *kosher* for *neiros Chanukah*; however, there is a *mitzvah* to use wicks that light nicely. It is best to use olive oil, as the *Nes Chanukah* occurred with olive oil²³.

4.2) All the candles of the *menorah* should be similar to each other (meaning do not mix oil and candles or use different types of wicks)²⁴. The *shamash*, however, may be from a different material.

4.3) There are different *minhagim* as to how to set up the *menorah* (from right to left or vice versa), and in which direction to light the *neiros*. Everyone should follow their *minhag*. If one does not have a *minhag*, he should set up the first candle all the way to the right, adding one to the left each night. When lighting the *menorah*, he should light from left to right²⁵.

4.4) The *neiros* of the *menorah* should not be higher than 20 *amos* from the ground²⁶.

4.5) In a house where more than one person is lighting, each

²³ שו"ע סי' תרע"ג ורמ"א שם. וע"ע במשנ"ב שם ס"ק ב'.

²⁴ משנ"ב שם.

²⁵ שו"ע סי' תרע"ו סע' ה'. וע' במשנ"ב שם ס"ק ט' ובשעה"צ אות י"ד ובביה"ל ד"ה כדי להפנות. וע' ערה"ש שם אות יא-יג.

²⁶ שו"ע סי' תרע"א סע' ו'. ובמשנ"ב שם ס"ק כ"ח פסק שאין נ"מ בזה בין אם הניחו הנרות מבחוץ או מבפנים (אבל כשיש בנינים מול החלון אינה נחשבת כלמעלה מעשרים אמה).

menorah should be placed in a way that it is noticeable that there are different *menoros* being lit²⁷.

4.6) The *menorah* should be lit in the place where it will remain while it is burning. One should make sure that the *menorah* can remain in this place, while lit, for the entire *zman*²⁸.

4.7) When lighting the *menorah*, there should be enough oil in the *neiros* to last at least a half an hour after *צאת הכוכבים*²⁹.

4.8) One should not benefit from the light of the *neiros*; to avoid this potential problem, a *shamash* is lit³⁰.

4.9) The *shamash* should not be directly aligned with the other *neiros*. There are different opinions as to whether the *shamash* should be the candle that is used to light the *menorah*, or if it should be its own candle³¹.

---

5. *Hadlakas Haneiros*

Part Three – Lighting the Menorah

5.1) Before saying the *brachos*, one should light the *shamash* and stand next to the first candle. Then recite the *brachos*. On the first night we recite all three

---

²⁷ רמ"א סי' תרע"א סע' ז'

²⁸ שו"ע סי' תרע"ה סע' א'.

²⁹ שו"ע סי' תרע"ה סע' ב' וע' באגר"מ או"ח חלק ד' סימן ק"א אות ו'.

³⁰ שו"ע סי' תרע"ג סע' א', ומ"מ אפ' כשהדליק הנר נוסף לכת' אין להשתמש לאורה.

³¹ סי' תרע"ג סע' א' בדברי המחבר ורמ"א לענין שמש.

brachos; on all other nights we recite two *brachos*, omitting *Shehechyanu*³².

5.2) When lighting, one should hold the *shamash* candle against the wick of each *ner* until the majority of the wick sticking out of the oil is burning³³.

5.3) Some begin to say הנרות הללו after lighting the first *ner*; others wait until all the *neiros* are lit. Everyone should follow their *minhag*. If one does not know his *minhag*, he should recite it after lighting the first *ner*³⁴.

5.4) There is an 'ענין' to stay with the *neiros* after they are lit and think about the *neis* of *Chanukah*³⁵.

5.5) Women have the *minhag* not to do any work from the moment the *neiros* are burning until a half hour past *צאת הכוכבים*. Cooking, however, is permitted³⁶.

5.6) If the candle blew out during the *zman* it is best to relight the candle (though it is not *מעכב*)³⁷.

5.7) One who will be leaving the house within the first half hour after *צאת הכוכבים* (or, for one who

---

³² שו"ע סי' תרע"ו סע' א'.

³³ ביה"ל סי' תרע"ג סע' ב' בד"ה הדלקה.

³⁴ שו"ת מהרש"ל סי' פ"ה הובא בט"ז סי' תרע"ו ס"ק ה' ומג"א שם ס"ק ג'. וע"ע במשנ"ב ס"ק ח' ובערה"ש אות ח'.

³⁵ רמ"א תרע"ז סע' ג'. וע' במקור חיים בקיצור הלכות סי' תרע"ב אות ב'.

³⁶ רמ"א סי' תרע"ג סע' א' ומשנ"ב שם ס"ק ד'. ופשטות רק מלאכות גמורות אסורות (כמו חול המועד) וע' כה"ח וספר מועדי ישורון בשם הגרמ"פ זצ"ל (וע"ע בספר אמת ליעקב בסי' תרע"ב בהערה).

³⁷ שו"ע סי' תרע"ג סע' ב' ורמ"א שם. וע"ע במשנ"ב שם ס"ק כ"ז.

lit later, within the first half hour from lighting) may not extinguish the candles³⁸.

5.8) One may reuse the oil and wicks from night to night. After *Chanuka*, the remaining oil and wicks should be burned or disposed of in a respectable manner (i.e. wrap it in a bag)³⁹.

---

6. *Shabbos Chanukah*

5.1) On *Erev Shabbos*, *Neiros Chanukah* should be lit before *Shabbos* candles⁴⁰.

5.2) *Neiros Chanukah* should be lit after *פלג המנחה*, but before *שקיעה*, and should burn until at least half an hour after *צאת הכוכבים* has passed. Therefore, one must ensure that there is enough oil in the *menorah* to burn for the required amount of time. The best time to light is 20-25 minutes before *שקיעה*⁴¹.

5.3) Women may begin lighting *Shabbos* candles as soon as their husbands have lit one of the *neiros Chanukah*⁴².

5.4) One who will be lighting *neiros Chanukah* at *פלג המנחה*

---

³⁸ ע"פ מה דכתב השו"ע (שם) דרק אם כבתה בשוגג יצא יד"ח הא אם כבתה במזיד עדיין זקוק לה.

³⁹ סי' תרע"ז סע' ד' ומשנ"ב שם ס"ק י"ז וי"ח. וסי' תרע"ג סע' ד'.

⁴⁰ שו"ע סי' תרע"ט.

⁴¹ משנ"ב שם ס"ק ב'.

⁴² ע"פ הט"ז שם סק"א. ולכא' לכת' נכון להמתין עד לאחר שגמר בעלה להדליק כל הנרות אם תוכל.

should preferably *daven mincha* (with a *minyan*) first⁴³.

5.5) One does not need to end *Shabbos* earlier than he normally does to light the Chanukah *neiros*. However, one should not idly waste time ending *Shabbos*⁴⁴.

5.6) There are different opinions as to whether one should make *havdalah* and then light the Chanukah *neiros*, or first light Chanukah *neiros* and then make *havdalah* (one who does not know his *minhag* should make *havdalah* first and then light Chanukah candles)⁴⁵.

5.7) One who goes away for *Shabbos Chanukah* should ask a *she'ailah* about when and where to light Chanukah candles.

5.8) This year *Rosh Chodesh Teves* falls out on *Shabbos Chanukah* (and Sunday). We *lein* from three *Sifrei Torah* (*Parshas Mikeitz*, then *Rosh Chodesh*, and then *Chanukah*)⁴⁶ and in *Bentching*, *Ya'aleh V'yavo* is added.

---

7. *V'sein Tal U'matar*

7.1) In *Chutz La'aretz*, at *Maariv* on December 4th which this year is Tuesday night the third night of *Chanukah* we begin saying 'ותן

ברך in the *bracha* of 'טל ומטר עלינו'.⁴⁷

7.2) One who did not say 'ותן טל ומטר' (rather he said 'ברכה'):
A) If he has not yet said

Hashem's name in the *bracha* of *Hashem* he should go back and say 'ותן טל ומטר' and continue from there⁴⁸.

B) If he has already said the name of *Hashem* in the *bracha*, he should insert the words 'ותן טל ומטר' in שמע קולנו (before "כי אתה שומע וכו'")⁴⁹.

C) One who remembers between שמע קולנו and רצה should say the words 'ותן טל ומטר' right then⁵⁰.

D) One who remembers from any point after רצה before finishing שמונה עשרה should go back to the beginning of ברך עלינו and continue from there⁵¹.

E) One who finished שמונה עשרה and realized that he did not say 'ותן טל ומטר' must repeat שמונה עשרה (finishing שמונה עשרה means when one says 'יהיו' after 'אלקי נשמה' to 'לרצון' taking three steps back)⁵².

6.3) One who is unsure whether he said 'ותן טל ומטר' during the first thirty days after the change must

assume that he did not say 'ותן טל ומטר'.⁵³

6.4) In order to avoid this problem it is advisable to repeat the line: "ואת כל מיני תבואתה לטובה" 100 times (or at least 90) in order to remove any doubt as to whether one included 'ותן טל ומטר'.⁵⁴

---

⁴⁷ שו"ע סי' קי"ז סע' א'.

⁴⁸ משנ"ב שם סע' ד' ס"ק ט"ו.

⁴⁹ שו"ע שם סע' ה' ומשנ"ב שם ס"ק ט"ז.

⁵⁰ שו"ע שם (ועיי"ש במשנ"ב ס"ק י"ט

שכתב במי שזוכר אחרי שאמר 'ברוך אתה ה' בברכת שמע קולנו שייים 'למדני חקיר' ויאמר 'ותן טל ומטר' וממשיך 'כי אתה שומע תפילה וכו').

⁵¹ שו"ע שם.

⁵² שו"ע שם סע' ד'.

---

⁴³ משנ"ב שם. שמשמע שבכל אופן נכון להתפלל מנחה קודם להדלקה, וע' בשעה"צ שם אות ז'.

⁴⁴ אגר"מ או"ח ח"ד סי' ס"ב (ואפ' מי שנוהג כשיטת ר"ת בכל השנה אינו צריך לקדם להפסיק).

⁴⁵ רמ"א סי' תרפ"א סע' ב' ומשנ"ב שם ס"ק ג' וע"ע בערה"ש שם.

⁴⁶ שו"ע סי' תרפ"ד סע' ג'.

---

⁵³ כדמצינו בסי' קי"ד סע' ח' לענין הזכרת גשם, ועיי"ש במשנ"ב ס"ק ל"ז דמבואר שה"ה לענין שאילת טל ומטר.

⁵⁴ משנ"ב שם ס"ק מ' ומ"א. ואז אפ' אם יש לו ספק אם אמרו תוך ל' יום א"צ לחזור.